

**Independent Regulators' Group - Rail**

**IRG-Rail**

**Podskupina prístup k servisným zariadeniam**

**Spoločné zásady o udeľovaní výnimiek podľa článku 2 (2)  
Vykonávacieho nariadenia komisie (EÚ) 2017/2177**

## **I. ÚVOD**

1. Vykonávacie nariadenie 2017/2177 (ďalej len Vykonávacie nariadenie) stanovuje jednotné pravidlá a postupy týkajúce sa určitých povinností pre prevádzkovateľov servisných zariadení.  
Toto rozširuje povinnosť poskytovať informácie o službách uverejnením opisu servisného zariadenia.
2. Podľa článku 2 (2) Vykonávacieho nariadenia, prevádzkovatelia servisných zariadení môžu podať žiadosť u svojho národného regulačného orgánu, aby boli oslobodení od časti záväzkov obsiahnutých v tomto dokumente.
3. Podľa článku 2 (5) Vykonávacieho nariadenia, v tomto dokumente IRG-Rail stanovuje spoločné zásady rozhodovania, ktoré by mali národné regulačné orgány uplatňovať pri posudzovaní o výnimku podľa článku 2(2) Vykonávacieho nariadenia.
4. S týmito spoločnými rozhodovacími zásadami, sa regulačné orgány dohodli na súbore zásad na vysokej úrovni. Cieľom je zosúladiť rozhodovací proces týkajúci sa žiadostí o výnimky. Spoločné zásady rozhodovania sa však musia prispôsobiť situácii na vnútroštátnom trhu v členských štátoch. Preto IRG-Rail vytvára rovnováhu medzi spoločným prístupom pre účastníkov trhu na jednej strane a vnútroštátnou regulačnou autonómiou na strane druhej.

## **II. ROZSAH VÝNIMIEK**

- a. Regulácia servisných zariadení podľa smernice 2012/34/EÚ
5. Smernica 2012/34/EU zabezpečuje základ pre reguláciu servisných zariadení a služieb súvisiacich so železničnou dopravou. Smernica ukladá povinnosti subjektom, ktoré spĺňajú podmienky prevádzkovateľov servisných zariadení.<sup>1</sup> Tieto povinnosti sa v prvom rade vzťahujú na:
  - Prístup k servisným zariadeniam a službám poskytovaným v týchto zariadeniach,
  - Poplatky za používanie servisných zariadení a služieb poskytovaných v týchto zariadeniach,
  - Uverejňovanie informácií o servisných zariadeniach a službách poskytovaných v týchto zariadeniach.

---

<sup>1</sup> Podľa článku 3 (12) Smernice 2012/34/EÚ prevádzkovateľ servisného zariadenia je každý verejný alebo súkromný subjekt zodpovedný za správu jedného alebo viacerých zariadení alebo za poskytovanie jednej alebo viacerých služieb uvedených v prílohe II v bodoch 2 až 4 Smernice.

6. Stupeň regulácie sa líši v závislosti od kategórie, do ktorej spadá príslušné servisné zariadenie alebo služba, súvisiaca so železničnou dopravou podľa prílohy II Smernice 2012/34/EÚ. Kategória 2 – služieb (základné služby) sú najvyššie regulované. Služby spadajúce do kategórie 3 – doplnkové služby alebo 4 – vedľajšie služby čelia relatívne menej prísnemu režimu.
  7. Prevádzkovateľ servisných zariadení, ktorý poskytuje základné služby musí poskytnúť nediskriminačný prístup. Odpoveď na žiadosť o prístup k základným službám musí byť vybavená v primeranej lehote a môže byť zamietnutá iba ak existujú reálne alternatívy pre dopravcu, ktorý žiada prístup. Ak prevádzkovateľ servisného zariadenia zistí konflikt medzi rôznymi žiadosťami, snaží sa podľa možnosti uspokojiť všetky žiadosti, pokiaľ je to možné.<sup>2</sup> Poplatky uložené za poskytovanie základných služieb nesmie presiahnuť náklady na ich poskytovanie vrátane primeraného zisku.<sup>3</sup>
  8. Doplnkové a vedľajšie služby musia byť poskytnuté nediskriminačným spôsobom. Avšak, doplnkové služby musia byť poskytnuté na žiadosť, zatiaľ čo vedľajšie služby musia byť poskytnuté iba vtedy, ak sa prevádzkovateľ servisného zariadenia rozhodne takéto služby poskytnúť.<sup>4</sup> Ak doplnkové alebo vedľajšie služby sú poskytované iba jedným dodávateľom, poplatky stanovené pre poskytnutie týchto služieb nesmú presiahnuť náklady na ich poskytnutie, vrátane primeraného zisku.<sup>5</sup>
  9. Pre všetky kategórie služieb platí podmienka poskytnúť manažérovi infraštruktúry informácie, ktoré sa týkajú prístupov k servisným zariadeniam a službám a ich spoplatňovaniu. Informácie musia byť uverejnené v Sieťovom vyhlásení.<sup>6</sup>
- b. Účel Vykonávacieho nariadenia
10. Vykonávacie nariadenie stanovuje podrobný postup a kritériá, ktoré sa majú dodržiavať pri prístupe k servisným zariadeniam a používaní služieb poskytovaných v týchto zariadeniach. Vykonávacie nariadenie stanovuje ďalšie pravidlá, ktoré sa týkajú zverejňovania informácií o servisných zariadeniach prevádzkovateľmi servisných zariadení a postupov pri prístupe, ktoré musí dodržiavať prevádzkovateľ servisného zariadenia.
- c. Režim výnimiek
11. Podľa článku 2 (1), Vykonávacieho nariadenia, prevádzkovateľ servisného zariadenia, ktorý spĺňa jednu z požiadaviek stanovených v článku 2 (2) Vykonávacieho nariadenia môže požiadať o vyňatie z uplatňovania niektorých ustanovení tohto nariadenia.

<sup>2</sup> Článok 13 (2), (4) a (5) Smernice 2012/34/EÚ.

<sup>3</sup> Článok 31 (7) Smernice 2012/34/EÚ.

<sup>4</sup> Článok 13 (7) a (8) Smernice 2012/34/EÚ.

<sup>5</sup> Článok 31 (8) Smernice 2012/34/EÚ.

<sup>6</sup> Pozri článok 27, článok 31 (10) a prílohu IV (6) Smernice 2012/34/EÚ.

12. Najprv je dôležité poznamenať, že výnimky podľa článku 2 Vykonávacieho nariadenia sa týkajú iba požiadaviek stanovených v tomto nariadení. Požiadavky, ktoré sú stanovené v Smernici 2012/34/EÚ naďalej platia bez ohľadu nato, že prevádzkovateľ servisného zariadenia je vyňatý z uplatňovania podľa Vykonávacieho nariadenia. To znamená, že prevádzkovateľ servisného zariadenia, ktorý má poskytovať prístup podľa smernice, bude stále povinný poskytovať prístup aj po tom, čo bude vyňatý podľa článku 2 (2) Vykonávacieho nariadenia.
13. Vyňatie ovplyvňuje rozsah požiadaviek na zverejnenie, ktoré sú stanovené Vykonávacím nariadením. Avšak nie je možné byť celkom vyňatý z povinnosti zverejnenia. Na základe článku 5 Vykonávacieho nariadenia, prevádzkovateľ servisného zariadenia musí vždy zverejňovať opis servisných zariadení. Opis musí minimálne obsahovať informácie stanovené v článku 4 (2) (a) až (d) a (m).
14. Okrem obmedzenia rozsahu požiadaviek na zverejnenie, výnimka oslobodzuje prevádzkovateľa servisných zariadení od povinnosti uplatňovať Procesné pravidlá nariadenia týkajúce sa žiadostí o prístup. Avšak, prevádzkovateľ servisného zariadenia musí stále uplatňovať procesné pravidlá pre žiadosti o prístup stanovené v článku 13 Smernice 2012/34/EÚ. To zahŕňa požiadavky týkajúce sa reálnych alternatív a zosúladenia konfliktných žiadostí.
15. Získanie výnimky by malo slúžiť na administratívne odľahčenie prevádzkovateľov servisných zariadení. Avšak, IRG-Rail chce zdôrazniť to, že garantovanie transparentného a nediskriminačného riešenia konfliktných žiadostí o prístup môže vyžadovať od vyňatých prevádzkovateľov servisných zariadení, aby rozvíjali ich vlastné, interné postupy, ak sa rozhodnú neuplatňovať postupy uvedené vo Vykonávacom nariadení.

### **III. KRITÉRIÁ NA ZÍSKANIE VÝNIMKY**

16. Podľa článku 2 (2) Vykonávacieho nariadenia, tri kategórie servisných zariadení a služieb sa môžu uchádzať o výnimku:
  - Servisné zariadenia alebo služby, ktoré nemajú žiaden strategický význam pre fungovanie trhu služieb železničnej dopravy, najmä z hľadiska miery použitia zariadenia, typu a objemu ovplyvnenej premávky, na ktorú by potenciálne mohli mať dopad a typ služieb ponúkaných v zariadení,
  - Servisné zariadenia a služby, ktoré sú prevádzkované alebo poskytované v konkurenčnom trhovom prostredí s rôznymi konkurentmi, ktorí poskytujú porovnateľné služby,
  - Servisné zariadenia alebo služby, pri ktorých by uplatňovanie Vykonávacieho nariadenia mohlo mať negatívny dopad na fungovanie trhu servisných zariadení.

17. Tieto tri kategórie sú alternatívy, znamená to, že nato, aby sa zariadenie alebo služba mohli uchádzať o výnimku, postačuje, aby bola splnená jedna z nich. V nasledujúcich bodoch IRG-Rail bude rozoberať všetky tieto tri kategórie.
- a. Žiaden strategický význam
18. Aby sa určila platnosť žiadosti o výnimku, ktorá je podaná na tomto základe, regulačné orgány budú musieť vykonať posúdenie strategického významu služieb alebo zariadenia v otázke týkajúcej sa funkčnosti relevantných trhov so službami v železničnej doprave.
19. Podľa Vykonávacieho nariadenia, by mal byť strategický význam posúdený hlavne na základe miery použitia zariadenia, typu a objemu potenciálne ovplyvnenej premávky, a typu služieb ponúkaných v zariadení. Avšak, tieto kritériá nie sú vyčerpávajúce, čo znamená, že je potrebné vziať do úvahy aj ostatné faktory.
20. Podľa vzorových kritérií stanovených vo Vykonávacom nariadení je zjavné, že pre určenie strategického významu služieb alebo zariadení sa vyžaduje ekonomický prístup. Inými slovami: služba alebo zariadenie môžu byť vyňaté vtedy, ak sa nepredpokladá, že by mali ekonomický význam pre fungovanie trhu služieb železničnej dopravy.
21. Strategický význam vo vyššie spomenutom zmysle môže byť určený na základe množstva rôznych ekonomických kritérií. Tieto kritériá môžu slúžiť na identifikovanie strategického významu služby alebo zariadenia z oboch, ako kvalitatívnej perspektívy (napríklad: Má prevádzkovateľ servisného zariadenia pridružené spoločnosti, ktoré môžu zvýšiť riziko uzavretia trhu?), tak aj kvantitatívnej perspektívy (napríklad: Majú služba alebo zariadenie tak obmedzenú veľkosť a rozsah, že môže splniť len bezvýznamný podiel požiadaviek trhu?).
22. Pokiaľ niektoré kritériá posúdenia môžu byť relevantné pre všetky kategórie služieb a zariadení, ktoré sú uvedené v prílohe II Smernice 2012/34/EÚ, rôzny charakter týchto kategórií vyžaduje ďalšie vymedzenie kritérií, v súlade s podkategorizáciou stanovených bodom 2, prílohy II Smernice. Koniec koncov strategický význam – napríklad – nákladného terminálu bude určený rôznymi faktormi ako je strategický význam zariadenia na doplnenie paliva.
23. Regulačné orgány začlenia pri žiadostiach o výnimku relevantné kritériá prípad od prípadu. Môžu sa rozhodnúť (ak kvantitatívne kritériá sú zahrnuté) formulovať všeobecne aplikovateľné prahové hodnoty, ktoré môžu byť použité ako indikátory.
24. Rozdiely z hľadiska veľkosti a rozsahu rôznych vnútroštátnych železničných trhov bránia IRG-Rail, aby určil kvantitatívne prahové hodnoty, ktoré by boli aplikované vo všetkých členských štátoch. Takto všeobecne aplikovateľné prahové hodnoty by boli riskantné pre štáty, ktorých železničný trh sa výrazne odchyľuje od európskeho priemeru – alebo pre

pochopenie strategického významu služieb a zariadení v týchto štátoch. Preto je to na vnútroštátnych regulačných orgánoch, aby určili primeranú mieru prahových hodnôt pre svoj vlastný členský štát, v ktorom sa tieto prahové hodnoty aplikujú.

25. Žiadosť o výnimku na základe toho, že neexistuje žiaden strategický význam musí byť správne podaná prevádzkovateľom servisného zariadenia. Každá žiadosť bude vyžadovať dôkladné posúdenie vnútroštátnym regulačným orgánom.
26. Keďže strategický význam je široký pojem, všeobecne nie je postačujúce vyjadriť stanovisko iba na základe jedného kritéria. Ako všeobecný princíp regulačné orgány budú musieť vziať do úvahy viaceré kritériá, aby mohli dôkladne určiť (nedostatok) strategický význam konkrétnej služby alebo zariadenia. Z tohto hľadiska regulačné orgány môžu pri určovaní úrovne relevantných kvantitatívnych parametrov vybrať širší rozsah namiesto presne stanovených prahových hodnôt.
27. S prihliadnutím na posúdenie v odstavcoch 19-22, IRG-Rail identifikuje nasledujúce kritériá posúdenia, ktoré môžu byť použité na určenie strategického významu pre fungovanie trhu železničných dopravných služieb:

<b>Všeobecné</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Firemná príslušnosť medzi prevádzkovateľom servisného zariadenia a jedným alebo viacerými železničnými podnikmi</li> <li>• Ročný obrat služby alebo zariadenia</li> <li>• Trhový podiel služby alebo zariadenia</li> <li>• Úroveň využitia kapacity</li> <li>• Počet a dôvod žiadostí, ktoré boli v posledných troch rokoch zamietnuté</li> <li>• Existencia ďalších prevádzkovateľov servisných zariadení v rámci servisného zariadenia</li> <li>• Pre nákladnú dopravu: blízkosť k európskemu koridoru železničnej nákladnej dopravy</li> <li>• Pre cestujúcich: význam zariadenia pre povinnosti zmluvy vo verejnom záujme</li> <li>• Servisné zariadenie je napojené na linku alebo sieť s neštandardnými technickými vlastnosťami</li> <li>• Servisné zariadenie je napojené na infraštruktúru, ktorá je vyňatá podľa čl. 2(4) smernice 2012/34/EÚ</li> </ul>
<b>Osobné stanice</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Počet vlakových tratí</li> <li>• Počet vlakových zastávok</li> <li>• Počet cestujúcich</li> </ul>
<b>Terminály nákladnej dopravy</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Objem prekládok, napríklad v TEU a/alebo tonách</li> <li>• Počet vlakov</li> </ul>
<b>Zriaďovacie stanice/zariadenia pre zostavovanie vlakov</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Objem prevádzky</li> <li>• Počet alebo dĺžka vlakových koľají</li> </ul>
<b>Odstavné koľaje</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Počet alebo dĺžka tratí</li> </ul>
<b>Zariadenia na údržbu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Žiadne ďalšie kritériá</li> </ul>
<b>Iné technické zariadenia</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Žiadne ďalšie kritériá</li> </ul>
<b>Pomocné zariadenia</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Žiadne ďalšie kritériá</li> </ul>
<b>Zariadenie na doplňovanie paliva</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Objem dodávaného paliva (v litroch)</li> </ul>
<b>Prístavné zariadenia<sup>7</sup></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Objem intermodálnej alebo multimodálnej (železnica - loď) prekládky, napríklad v TEU a/nebo tonách</li> <li>• Počet vlakov</li> </ul>

<sup>7</sup> Servisné zariadenie v rámci prístavu by mali byť hodnotené podľa typu servisných zariadení

b. Konkurenčné trhové prostredie- územie

28. Podľa textu Vykonávacieho nariadenia, zariadenia alebo služby môžu byť vyňaté na základe toho, ak sú splnené nasledujúce podmienky:
- zariadenie alebo služba sú prevádzkované alebo poskytované v konkurenčnom trhovom prostredí,
  - na trhu existuje viacero konkurentov, ktorí poskytujú porovnateľné služby na trhu
29. Služby môžu byť posudzované iba tak, že sú časťou jedného a toho istého trhu, ak medzi týmito službami je dostatočný stupeň nahraditeľnosti. To naopak vyžaduje, aby boli tieto služby porovnateľné.
30. Na určenie toho, či individuálne služby alebo zariadenia sú prevádzkované v prostredí, ktoré je dostatočne konkurenčné na stanovenie výnimiek podľa Vykonávacieho nariadenia, regulačné orgány musia vziať do úvahy nasledujúce tri faktory:
- zastupiteľnosť
  - relevantná geografická poloha
  - stupeň konkurencie
31. Tieto koncepty sú aplikované pri posudzovaní trhov v kontexte práva o hospodárskej súťaži EÚ. To však neznamená, že regulačné orgány na to, aby splnili požiadavky pre výnimky podľa „konkurenčného trhového prostredia“, musia zrealizovať celú trhovú analýzu ako je to stanovené v práve o hospodárskej súťaži. Berúc do úvahy rozsah a účel výnimiek podľa článku 2(2) Vykonávacieho nariadenia, celé trhové analýzy by mohli byť považované za neprimerané.

### **Zastupiteľnosť**

32. Počiatočným bodom posúdenia je určiť, ktoré náhradné zariadenia môžu byť dostupné zákazníkom žiadateľa. Ostatné služby alebo zariadenia budú slúžiť iba na vytváranie konkurenčného tlaku na žiadateľov, ak ich možno považovať za náhradu pre služby, ktoré poskytuje žiadateľ alebo za jeho zariadenia. Napríklad je nepravdepodobné, že terminál špecializovaný na sypké materiály je považovaný za konkurenta terminálu špecializovaného na kontajnery, vzhľadom na odlišný charakter ich zariadenia. Je nepravdepodobné, že si ich zákazníci zamenia.

### **Geografická poloha**

33. Zastupiteľnosť nie je určená iba porovnateľnosťou služieb a zariadení, ale taktiež aj vzdialenosťou, ktorá ich oddeľuje. Servisné zariadenie bude schopné vytvárať konkurenčný tlak na iné zariadenie iba, ak sú obe zariadenia umiestnené tak, že majú zákazníci medzi nimi možnosť voľby. Rozsah, v rámci ktorého sú zákazníci ochotní a schopní cestovať, závisí na type posudzovanej služby alebo zariadenia.
34. Pri posudzovaním relevantnej geografickej polohy by mali regulačné orgány uprieť pozornosť na charakter služby, ale zároveň vziať do úvahy aj relevantné charakteristiky železničnej siete ku



ktorej sú zariadenia pripojené. Servisné zariadenia na technicky odlišných sieťach sa nepokladajú za priamych konkurentov. V niektorých prípadoch môžu technické faktory určiť hranice na trhu. Napríklad susedné alebo spojené siete môžu mať odlišné trakčné systémy. Štátne hranice sa s nimi môžu niekedy zhodovať alebo znamenať odlišné typy trakčných zdrojov, dokonca aj súvisiace regulačné požiadavky. V tomto kontexte by značnú pozornosť mali mať medzinárodné koridory železničnej nákladnej dopravy (RFC), ktoré boli zavedené, aby uľahčili železničné spojenie v rámci EÚ.

## Úroveň konkurencie

35. Berúc do úvahy charakter servisných zariadení žiadateľov a geografickej polohy, v rámci ktorej sa poskytujú služby v danom zariadení, národný regulačný orgán môže určiť, či na tomto trhu existuje konkurenčné prostredie. Vykonávacie nariadenie požaduje, aby na príslušnom trhu bolo viacero konkurentov. Na trhu charakterizovanom vysokými vstupnými bariérami, by mala byť braná do úvahy možnosť nekalej súťaže. Preto je dôvodné navrhnúť, že žiadateľ bude spôsobilý splňať podmienky pre výnimky iba vtedy, ak sú dostupné alternatívne servisné zariadenia, ktoré sú prevádzkované minimálne dvoma spoločnosťami. Servisné zariadenie, ktorému konkuruje iba jedno blízke servisné zariadenie nie je chápané ako servisné zariadenie prevádzkované v konkurenčnom prostredí.
36. Všeobecne, samotný počet konkurentov nebude plne odrážať úroveň konkurencie na trhu. Rolu zohrajú taktiež iné faktory, ako (pomerný) počet konkurenčných spoločností, možnosti vstupu na trh, trhová sila spoločnosti na strane dopytu trhu. Tieto faktory môžu regulačné orgány brať do úvahy, ak ich pokladajú za nevyhnutné a/alebo relevantné na posúdenie.
37. Navyše okrem počtu konkurentov, IRG-Rail navrhuje, aby sa na určenie úrovne konkurencie vyberalo z nasledujúcich kritérií:
- relatívna veľkosť konkurenčných zariadení, v podmienkach trhového podielu alebo tržby
  - dostupná kapacita
  - možnosti vstupu na trh
  - možnosti rozšírenia kapacity
  - vyrovnávacia kúpna sila
- c. Negatívny dopad na trh
38. Kým prvé dve podmienky pre výnimku vyžadujú posúdenie charakteru služieb alebo zariadenia alebo trhu na ktorom sú prevádzkované, tretia klauzula výnimky odkazuje na samotné Vykonávacie nariadenie s uvedením, že výnimka môže byť stanovená pre „servisné zariadenia alebo služby“, ak by aplikácia tohto nariadenia mohla mať negatívny dopad na fungovanie trhu servisných zariadení.
39. Podľa článku 291 (2) Zmluvy o fungovaní EÚ (TFEU), Vykonávacie nariadenie môže stanoviť iba rovnaké podmienky pre implementáciu právnych požiadaviek, ktoré už sú súčasťou smernice, na ktorej je založené. Ako výsledok požiadaviek, ktoré vyplývajú zo smernice - v tomto prípade:

Smernica 2012/34/EÚ- ostane aplikovateľná aj v prípade, ak výnimka z Vykonávacieho nariadenia je udelená. Takže negatívny dopad, v tomto zmysle „negatívny dopad na trh“, musí vyplývať zo

špecifického spôsobu, ktorým Vykonávacie nariadenie implementuje požiadavky vyplývajúce zo smernice 2012/34/EÚ a nie z požiadaviek samotných.

40. Hoci výnimky majú byť stanovené iba v prípade negatívneho dopadu, ktorý ovplyvní nielen samotných prevádzkovateľov servisných zariadení, ale aj trh servisných zariadení, na ktorom prevádzkovateľ servisných zariadení pôsobí, priestor na aplikáciu pre tieto výnimky vyzerá byť malý. Okrem prípadu stanoveného v bode 2 Vykonávacieho nariadenia, nie sú regulačným orgánom známe iné prípady, kedy by mohol nastať negatívny dopad.
41. Žiadateľ požadujúci výnimku podľa tejto klauzuly, bude teda povinný uviesť, ktoré ustanovenie alebo ustanovenia Vykonávacieho nariadenia budú mať taký negatívny dopad na príslušné trhy servisných zariadení, aby regulačné orgány mohli rozhodovať od prípadu k prípadu.